

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 27 lipca 2018 r.

**w przedmiocie wykładni art. 98 § 1 ustawy z dnia z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo
o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.)**

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 389, ze zm.), na wniosek Prezesa Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach z 12 czerwca 2018 r., Krajowa Rada Sądownictwa przedstawia następujące stanowisko.

Kwestia ubiegania się przez sędziego (zarówno pozostającego w służbie czynnej, jak i sędziego w stanie spoczynku) o urząd lub mandat o charakterze politycznym, jest problematyczna w kontekście art. 178 ust. 3 Konstytucji RP. Z przepisu tego wynika bowiem, że *„sędzia nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów”*. W sytuacji, gdy nie ma możliwości ubiegania się o funkcję publiczną bez poparcia politycznego, sędzia powinien rozważyć, czy starania o powołanie lub wybór na dane stanowisko, nie osłabią zaufania do jego bezstronności i czy po zakończeniu sprawowania funkcji politycznej (lub po nieudanej kampanii wyborczej) będzie mógł powrócić do sprawowania urzędu sędziego bez obaw, co do jego bezstronności.

Jednak zgodnie z obowiązującym art. 98 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.; dalej: p.u.s.p.), sędziemu ubiegającemu się o mandat posła, senatora, albo radnego udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej. Stosownie do art. 104 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks Wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, ze zm.), kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem ogłoszenia aktu właściwego organu o zarządzeniu wyborów i ulega zakończeniu na 24 godziny przed dniem głosowania. Przepisy ten nie budzą wątpliwości interpretacyjnych – wynika z nich, że prezes sądu ma obowiązek udzielenia sędziemu urlopu bezpłatnego na czas określony w art. 104 Kodeksu wyborczego.

Jednocześnie należy mieć na względzie, że sędzia jak każdy inny obywatel posiadający bierne prawo wyborcze ma prawo ubiegać się także o stanowiska niewymienione w art. 98 § 1 p.u.s.p. Sędzia może zatem kandydować także na stanowisko prezydenta miasta.

W tym jednak wypadku udzielenie urlopu na czas kampanii wyborczej związanej z wyborami wyłącznie na ten urząd nie jest dopuszczalne.

Nie jest wykluczone, że prowadzenie przez sędziego aktywności publicznej w tym zakresie, może narażać go na odpowiedzialność dyscyplinarną w związku z art. 82 p.u.s.p. Zgodnie z § 1 tego przepisu *sędzia jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim*. Z § 2 wynika natomiast, że *sędzia powinien w służbie i poza służbą strzec powagi stanowiska sędziego i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności*. Uszczegółowienie obowiązków sędziego w tym zakresie zawarte jest w Zbiorze Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych. Wydaje się również oczywiste, że sędzia pozostający w służbie czynnej nie może prowadzić kampanii wyborczej i sprawować wymiaru sprawiedliwości. W związku z tym w wypadku kandydowania na stanowiska niewymienione w art. 98 § 1 p.u.s.p., mając na uwadze art. 178 ust. 3 Konstytucji RP, mimo braku ustawowego obowiązku, zasadnym byłoby rozważenie możliwości zrzeczenia się przez sędziego urzędu przed rozpoczęciem kampanii wyborczej.

Ustawodawca nie przewidział sytuacji, w której sędzia ubiegałby się o mandat posła, senatora albo radnego i jednocześnie o inne stanowiska, niewymienione w art. 98 § 1 p.u.s.p. W przypadku przedstawionym przez Prezesa Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach sędzia na podstawie art. 98 § 1 p.u.s.p. mógłby prowadzić kampanię wyborczą w związku z ubieganiem się o mandat radnego, będąc na urlopie bezpłatnym (prezes sądu ma obowiązek udzielenia mu tego urlopu), a jednocześnie – biorąc pod uwagę literalne brzmienie art. 98 § 1 p.u.s.p., nie mógłby być mu udzielony urlop na czas prowadzenia kampanii o urząd Prezydenta Miasta Katowice. Należy mieć co prawda na uwadze, że ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych została uchwalona przed przyjęciem ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. z 2002 r., nr 113, poz. 984), jednak, fakt ten nie powinien wpływać na wykładnię art. 98 § 1 p.u.s.p. Po wejściu w życie ustawy wprowadzającej bezpośrednie wybory na stanowisko prezydenta miasta, ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych była wielokrotnie nowelizowana, a powyższy przepis nie został zmieniony. Zakładając racjonalność ustawodawcy, należy uznać, że jest to zabieg celowy, w szczególności, że art. 98 § 1 p.u.s.p. nie przewiduje także możliwości udzielenia urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej np. o urząd Prezydenta RP. Tym samym można przyjąć, że ustawodawca celowo przewidział możliwość udzielenia urlopu bezpłatnego na czas prowadzenia kampanii wyborczej tylko w przypadku ubiegania się o mandat parlamentarzysty albo radnego.

Rada dostrzega również, że w przedstawionej sprawie, w związku z rodzajem stanowisk, o które ma zamiar ubiegać się sędzia, kwestią problematyczną może być ustalenie, które czynności sędzia podejmuje w związku z prowadzeniem kampanii o mandat radnego (na czas której uzyska urlop bezpłatny), a które z prowadzeniem kampanii o urząd prezydenta miasta (na czas której nie może uzyskać urlopu). Co do zasady bowiem czas kampanii wyborczej o mandat radnego zbiega się z czasem kampanii wyborczej o urząd prezydenta miasta, a wydaje się, że zakres przedmiotowy obydwu kampanii jest do siebie zbliżony. Ponadto zgodnie z art. 98 § 1 p.u.s.p. urlopu nie udziela się „w celu prowadzenia kampanii”, ale „na czas kampanii wyborczej”.

Należy zaznaczyć, że Krajowa Rada Sądownictwa nie może zastąpić prezesa sądu w zakresie podjęcia ewentualnych czynności służbowych dotyczących sędziego. Krajowa Rada Sądownictwa nie ma również uprawnień do rozstrzygania, czy sędziemu przysługuje bierne prawo wyborcze w wyborach na urząd prezydenta miasta, ponieważ to gminna komisja wyborcza przyjmuje zgłoszenie kandydata i na podstawie art. 470 w zw. z art. 429 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks Wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, ze zm.) niezwłocznie bada, czy jest ono zgodne z przepisami tej ustawy.